Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.04.2021, sp. zn. 6 Tdo 148/2021, ECLI:CZ:NS:2021:6.TDO.148.2021.1

Číslo: 52/2021

Právní věta:

Zpráva odeslaná a doručená prostřednictvím elektronické pošty (dále jen „e-mail“) je „jiným dokumentem uchovávaným v soukromí“ ve smyslu § 183 odst. 1 tr. zákoníku, neboť každá e-mailová schránka, do níž jsou doručovány zprávy, je chráněna jedinečným přístupovým heslem a samotné zprávy jsou uchovávány na serverech, ke kterým nemají přístup neoprávněné osoby. Ačkoliv zpráva doručovaná e-mailem prochází jinými počítači předtím, než dosáhne cílový počítač, nelze z této skutečnosti dovodit, že by měla taková zpráva představovat formu veřejné komunikace, tedy komunikace, jež není vymezena konkrétními předem určenými subjekty.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 21.04.2021

Spisová značka: 6 Tdo 148/2021

Číslo rozhodnutí: 52

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí

Předpisy: § 183 odst. 1 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného J. O., které podal proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 15. 10. 2020, sp. zn. 9 To 232/2020, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Berouně pod sp. zn. 2 T 45/2020.

I.
Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Berouně ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. 2 T 45/2020 (dále také jen „rozsudek soudu prvního stupně“), byl obviněný J. O. (dále jen „obviněný“ nebo „dovolatel“) uznán vinným přečinem porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí podle § 183 odst. 1 tr. zákoníku spáchaným v jednočinném souběhu s přečinem neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Obviněný se dopustil těchto trestných činů podle skutkových zjištění soudu tím, že dne 24. 7. 2019 v době kolem

10:07 hodiny v XY na pobočce prodejny obchodní společnosti S. S., a. s., (dále jen „společnost S. S.“) bez vědomí a souhlasu poškozeného P. H. získal přístup do jeho soukromé schránky elektronické pošty XY (dále ve zkratce „e-mailová schránka“ nebo „e-mail“), a to prostřednictvím služebního mobilního telefonu Samsung Galaxy J5, který poškozený P. H. odevzdal dne 18. 7. 2019 při skončení jeho pracovního poměru u společnosti S. S. regionálnímu řediteli J. H., přičemž tento telefon byl po odevzdání uložen do trezoru v pobočce prodejny v XY, jejímž vedoucím se po poškozeném P. H. stal obviněný J. O., přičemž obviněný zřejmě využil uložených přihlašovacích údajů k soukromé e-mailové schránce poškozeného P. H. v odevzdaném služebním mobilním telefonu a z této e-mailové schránky XY odeslal dne 24. 7. 2019 v 10:07 hodin J. H., regionálnímu řediteli Jihovýchod společnosti S. S., na adresu XY, e-mail, do kterého obviněný napsal text „Ahoj J. Dobrý co?“ s uvedením „Odesláno z mého chytrého telefonu Samsung Galaxy“, přičemž přílohu tohoto e-mailu tvořila e-mailová komunikace poškozeného P. H. s V. P., oblastním ředitelem společnosti P. S., ohledně nástupu poškozeného do nového zaměstnání, a poškozenému P. H. byla do jeho soukromé e-mailové schránky XY obratem doručena automaticky nastavená odpověď adresáta J. H. o aktuálním čerpání dovolené.

2. Za spáchání těchto přečinů byl obviněný odsouzen podle § 230 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku, § 67 odst. 2 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku a § 68 tr. zákoníku k úhrnnému peněžitému trestu ve výši 10 000 Kč, který je tvořen 50 denními sazbami po 200 Kč. Podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněnému stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 2 měsíců pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán.

3. Proti rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný odvolání. O něm rozhodl Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 15. 10. 2020, sp. zn. 9 To 232/2020, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek soudu prvního stupně toliko ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 1, 3 tr. ř. znovu rozhodl při nezměněném výroku o vině tak, že ho podle § 230 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku, § 67 odst. 2 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku odsoudil k úhrnnému peněžitému trestu stanovenému v 30 denních sazbách, přičemž jedna denní sazba činí 200 Kč, celkem ve výši 6 000 Kč.

II.
Dovolání obviněného a vyjádření k němu

4. Proti citovanému rozsudku Krajského soudu v Praze ve spojení s rozsudkem soudu prvního stupně podal obviněný dovolání, v němž uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Předně namítal, že jednání, které je popsáno v rozsudku soudu prvního stupně, nenaplňuje znaky trestného činu, zvláště pak není chybí subjektivní stránka trestného činu, tj. zavinění, stejně jako společenská škodlivost jeho jednání.

5. Obviněný vyjádřil své přesvědčení, že nedošlo k žádnému trestnému činu. Poškozeného P. H. víceméně neznal, nebyl veden žádným zavrženíhodným motivem s cílem ho poškodit, dokonce ho přemlouval, aby v práci zůstal. Uvedl, že mu přišel e-mail na pracovní telefon, na displeji telefonu se mu zobrazila přijatá zpráva, klikl tedy na ikonu pro vstup do e-mailu, ten si přečetl, a jelikož v něm byla uvedena informace o přestupu poškozeného k přímé konkurenci, nahlásil tuto skutečnost svému nadřízenému ve smyslu § 249 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“). Obviněný tvrdil, že ho ani nenapadlo, že by šlo o soukromý e-mail určený pouze poškozenému, který navíc v pracovním telefonu „neměl co dělat“. Telefon mu měl být předán se smazaným obsahem, což se však nestalo. Na základě toho obviněný vyjádřil své přesvědčení, že dopustil-li se jednání popsaného ve skutkové větě výroku rozsudku soudu prvního stupně, tak maximálně ve skutkovém omylu ve smyslu § 18 odst. 1 tr. zákoníku.

6. Další dovolací námitkou obviněný oběma soudům vytkl nevyužití zásady subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku, když posuzované jednání vykazovalo nízkou společenskou

škodlivost. S odkazem na relevantní rozhodnutí Nejvyššího soudu uvedl, že v jeho případě byla „nahrazována činnost civilněprávních soudů prostředky *ultima ratio*“. Podle názoru obviněného byla celá kauza zcela zbytečně vykonstruována orgány činnými v trestním řízení. Nanejvýš mohlo jít o občanskoprávní spor, v němž mohl poškozený žalovat obviněného na ochranu osobnosti.

7. Stran právní kvalifikace skutku obviněný namítl, že v daném případě nešlo o listinu ve smyslu § 183 odst. 1 tr. zákoníku, a tudíž soudy nesprávně subsumovaly skutek pod tuto skutkovou podstatu. V dané souvislosti také citoval z komentářové literatury ve vztahu k znaku této skutkové podstaty, a to ohledně pojmu „uchovávaný v soukromí“. Pokud jde o právní kvalifikaci podle § 230 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, soudy ji podle obviněného užily zcela v rozporu s výkladem této skutkové podstaty. Citované ustanovení totiž cílí na ochranu společnosti před tzv. hackerskými útoky, pokud tzv. hacker nejprve překoná bezpečnostní překážku, a tím se „naboural“ do programu, sítě, webové stránky apod. Obviněný však nepřekonal žádnou takovou překážku. V daném ustanovení navíc nejde o útoky na e-mailovou schránku, ale o útoky na počítačový systém a nosič informací. Rovněž v jeho případě nemohlo jít ani o neoprávněné užití dat, které se jinak nazývá jako počítačová špionáž.

8. V neposlední řadě obviněný uvedl, že se v daném případě teoreticky mohla nabízet skutková podstata trestného činu porušení tajemství dopravovaných zpráv podle § 182 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Nicméně s odkazem na relevantní judikaturu Nejvyššího soudu konstatoval, že ani tuto skutkovou podstatou nebylo možno užít na posuzovaný skutek.

9. Obviněný také namítl, že odvolací soud se vůbec nevypořádal s jeho odvolacími námitkami, resp. pouze konstatoval, že „jednak nemohl zasáhnout do dokazování a hodnocení důkazů soudem prvního stupně a dále, že právní kvalifikace trestného činu je zcela přiléhavá“, a to s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 4. 2019, sp. zn. 8 Tdo 282/2019. K tomu obviněný uvedl, že nerozporuje skutkový děj, který sám potvrdil, pouze rozporuje trestnost daného jednání. Citované usnesení Nejvyššího soudu, kterým odvolací soud podporoval svou argumentaci, je podle názoru obviněného nepřiléhavá, neboť řeší zcela jiný skutkový děj, podle něhož se pachatel dopustil závažnějšího a úmyslného jednání, když překonal překážku „nepřímo lstivým zjištěním vstupního a bezpečnostního hesla“, aby se dostal do e-mailové schránky, toto vstupní heslo změnil, zevrubně prošel e-mailovou komunikaci poškozeného, z níž vytvořil kompilaci, a následně ji odeslal, čímž chtěl způsobit poškozenému nemajetkovou újmu. V návaznosti na tuto argumentaci obviněný v dovolání (jak již shora uvedeno) dovozoval nízkou společenskou škodlivost svého jednání.

10. Podle názoru obviněného v jeho případě provedené důkazy nepostačovaly k vyslovení viny nade vši pochybnost. Vzhledem ke všemu v dovolání uvedenému proto navrhl, aby Nejvyšší soud vydal rozhodnutí, jímž zruší napadené rozhodnutí a vrátí věc k novému projednání a rozhodnutí.

11. K podanému dovolání se vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“). Ve vyjádření nejprve stručně shrnul dosavadní průběh řízení, jakož i obsah podaného dovolání. V návaznosti na provedený výklad k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. konstatoval, že takové námitky obviněného v úvodu dovolání, jimiž zpochybňoval hodnocení důkazů soudem prvního stupně a popíral učiněná skutková zjištění, nelze podřadit pod uplatněný dovolací důvod.

12. S určitou dávkou tolerance považuje státní zástupce další námitky sice za podřaditelné pod uplatněný dovolací důvod, neshledal je však opodstatněnými.

13. K argumentaci obviněného, že v případě e-mailové korespondence nejde o listinu uchovávanou v soukromí ve smyslu § 183 odst. 1 tr. zákoníku, státní zástupce uvedl, že tato skutková podstata nedopadá pouze na porušení tajemství listin, nýbrž mimo jiné i na jiné písemnosti. Písemnost, která je z podstaty věci širším pojmem než listina, zaznamenává psaný text. Písemnostmi jsou tedy míněny

nejen samotné listiny ve smyslu psaného textu zachycené na materiálním podkladě, ale mohou jimi být i ostatní dokumenty, zaznamenané kupříkladu v elektronické podobě. Podle názoru státního zástupce je proto takovou písemností i e-mailová korespondence, a proto i tato je chráněna ve smyslu čl. 13 Listiny základních práv a svobod. Současně uvedl, že šlo o písemnost uchovávanou v soukromí, a to v soukromí e-mailové schránky poškozeného, ke které nikdo jiný bez jeho souhlasu neměl přístup. Na základě toho je právní kvalifikace stíhaného skutku podle § 183 odst. 1 tr. zákoníku správná.

14. Ani s výhradami obviněného stran právní kvalifikace podle § 230 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku se státní zástupce neztotožnil. Pokud obviněný v této věci překonal (a zde se tak stalo neoprávněně a bez vědomí poškozeného P. H.) přístup do e-mailové schránky, přičemž soukromou korespondenci poškozeného poté přeposlal další osobě, naplnil i zákonné znaky skutkové podstaty podle § 230 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku.

15. Státní zástupce shledal neopodstatněnou i námitku, podle níž soudy nerespektovaly zásadu subsidiarity trestní represe. Konstatoval v tomto směru relevantní východiska především ze stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, přičemž podle státního zástupce bylo uplatnění trestní odpovědnosti logickou a odůvodněnou reakcí orgánů činných v trestním řízení na trestnou činnost obviněného.

16. Své vyjádření státní zástupce uzavřel konstatováním, že soudy učinily správná skutková zjištění a jednání obviněného přičlenily také odpovídající právní kvalifikaci. Vzhledem k tomu, že námitky obviněného dílem nelze podřadit pod uplatněný dovolací důvod a dílem jsou neopodstatněné, navrhl, aby Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

17. Obviněný v replice k vyjádření státního zástupce setrval na své dovolací argumentaci a v návaznosti na to i na svém dovolacím návrhu.

III.
Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

18. Nejvyšší soud především dospěl k závěru, že podané dovolání je přípustné, bylo podáno včas a oprávněnou osobou, má všechny obsahové a formální náležitosti. Dále se zabýval tím, zda poskytuje podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí nebo zda tu nejsou důvody pro jeho odmítnutí.

19. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

b) K dovolacím námitkám obviněného

20. Se zřetelem k dovolací argumentaci obviněného Nejvyšší soud konstatuje, že námitky obviněného

směřovaly částečně do oblasti skutkové a procesní, přičemž obviněný uvedl, že pokud by se dopustil jednání popsaného ve výroku rozsudku soudu prvního stupně, tak maximálně ve skutkovém omylu ve smyslu § 18 odst. 1 tr. zákoníku, z čehož dovozoval nenaplnění subjektivní stránky daných přečinů, tj. úmyslného zavinění. Obviněný v dovolání vycházel z opačných skutkových zjištění, než která učinil soud prvního stupně (a potvrdil odvolací soud), a předestíral tak svou verzi skutkového děje. Provedené důkazy hodnotil jinak, způsobem pro něj příznivějším, s tím, že nevěděl, že nejde o jeho e-mailovou schránku, a že by tudíž šlo o soukromý e-mail určený pouze poškozenému P. H.

21. Okresní soud v Berouně v odůvodnění svého rozsudku objasnil, z jakých důkazů vycházel, jak hodnotil jednotlivé důkazy a proč uznal obviněného vinným ze spáchání posuzovaných trestných činů. Přestože právě soudem prvního stupně zjištěný skutkový stav obviněný rozporuje, vyplývá z něj, že obviněný si byl vědom toho, že se nenachází v prostoru své e-mailové schránky a že přeposílá soukromou e-mailovou komunikaci z e-mailové schránky poškozeného P. H. Věděl, že e-mailová zpráva od V. P., oblastního ředitele společnosti P., není určená jemu. To i vzhledem ke skutečnosti, že služební telefon mu byl přidělen právě po poškozeném P. H., čehož si byl také vědom, jakož i vzhledem k samotnému obsahu e-mailové komunikace, s níž se seznámil. Ačkoliv se v této souvislosti vyjadřoval již soud prvního stupně, Nejvyšší soud dodává, že i způsob, jakým obviněný zprávu pro J. H., kterému přeposlal e-mailovou komunikaci mezi poškozeným a V. P., formuloval („Ahoj J., dobrý co?“), vypovídá o tom, že si byl vědom toho, že jde o e-mailovou komunikaci, která není určená jemu a která se ho netýká.

22. Vzhledem k uvedenému Nejvyšší soud zdůrazňuje, že skutkové závěry učiněné soudem prvního stupně vylučují možnost, aby byl v žalovaném skutku shledáván obviněným požadovaný skutkový omyl. O ten jde podle § 18 odst. 1 tr. zákoníku v případě, že pachatel při spáchání činu nezná ani nepředpokládá jako možnou skutkovou okolnost, která je znakem trestného činu, a v takovém případě nejedná úmyslně; tím není dotčena odpovědnost za trestný čin spáchaný z nedbalosti. Pachatel jednající v negativním skutkovém omylu neví, že faktická okolnost, která podmiňuje trestnost jeho činu, tj. jako znak jeho skutkové podstaty základní, skutečně existuje (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 248). Termín „nezná“, který se používá v § 18 odst. 1 tr. zákoníku, je nutné vykládat v zásadě tak, že pachatel je přesvědčen o opaku či o možnosti, že to, co fakticky činí, naplňuje určitý znak skutkové podstaty, vůbec neví a ani o ní nepřemýšlí. Termín „ani nepředpokládá“ pak omezuje dosah pachatelovy neznalosti právě na případy, kdy si pachatel ani neuvědomuje eventualitu, že by svým jednáním mohl naplňovat určitý znak skutkové podstaty. I když si tak pachatel není jistý, ale jen předpokládá jako reálnou eventualitu, že svým jednáním fakticky naplnil určitý znak skutkové podstaty, uplatnění § 18 odst. 1 tr. zákoníku je vyloučeno (viz ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 265).

23. Další dovolací námitky obviněného byly již svou povahou hmotněprávní, a tedy podřaditelné pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud je však neshledal opodstatněnými, a to z následujících důvodů.

24. Podle § 183 odst. 1 tr. zákoníku jako trestný čin porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí se posoudí jednání toho, kdo neoprávněně poruší tajemství listiny nebo jiné písemnosti, fotografie, filmu nebo jiného záznamu, počítačových dat anebo jiného dokumentu uchovávaného v soukromí jiného tím, že je zveřejní, zpřístupní třetí osobě nebo je jiným způsobem použije.

25. Ve vztahu k této projednávané věci postačuje provést výklad termínu „jiný dokument“, kterým se rozumí především jakékoli jiné zachycení textu, než které je listinou či písemností. Jde tedy především o zprávy přenášené prostřednictvím elektronické komunikace, jako jsou e-maily, SMS a jiné textové zprávy (viz např. ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H.

Beck, 2020, s. 1506).

26. Listina nebo jiná písemnost, fotografie, film nebo jiný záznam, počítačová data anebo jiný dokument je uchovávaný v soukromí, jestliže se nacházejí v prostoru, který osoba, jíž náleží, může právem považovat za soukromý. Takovým soukromým prostorem je především obydlí takové osoby, ale také místo, resp. způsob uchovávání listin a jiných dokumentů, který zaručuje, že k nim nebude mít přístup neautorizovaná osoba (např. uschované na tajném místě, uložené u notáře nebo třeba na internetovém úložišti, avšak zaheslované, takže k nim nebude mít přístup jen ten, kdo zná patřičné heslo apod. – viz ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1506).

27. Z uvedeného tedy vyplývá, že e-mailová zpráva je jiným dokumentem, a to dokumentem uchovávaným v soukromí ve smyslu § 183 odst. 1 tr. zákoníku, neboť každá e-mailová schránka, do níž jsou doručovány zprávy, je chráněna jedinečným přístupovým heslem a samotné e-maily jsou uchovávány na serverech, ke kterým nemají neoprávněné osoby přístup. E-mailová komunikace probíhá mezi subjekty, které mají předmětnou e-mailovou adresu, jinak daný typ komunikace možný není. Ačkoliv e-mailová zpráva prochází cizími počítači předtím, než dosáhne počítač cílový, nelze z této skutečnosti dovodit, že by měla e-mailová zpráva představovat formu jakési veřejné komunikace, tedy komunikace, jež není vymezena konkrétními předem určenými subjekty. K obsahu korespondence si mohou legálně zjednat přístup pouze odesílatel a příjemce, popř. omezený okruh osob činných pro poskytovatele připojení, takže se jedná o konkrétní adresáty e-mailových zpráv, nikoliv o široký, předem nevymezený okruh osob. Forma e-mailové korespondence je srovnatelná s komunikací uskutečněnou prostou dopisní korespondencí. Pokud jsou e-mailové zprávy zasílány ze soukromých schránek, chráněných heslem či adresou, vždy konkrétnímu příjemci do opět chráněné soukromé schránky, chráněné opět heslem, bez jehož znalosti nelze obsah přeposílané korespondence zpřístupnit, nelze v takovém případě považovat za splněnou podmínku veřejné přístupnosti (viz stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 300/2012, uveřejněné pod č. 20/2013 Sb. rozh. tr.).

28. Namítal-li obviněný, že e-mailová zpráva není listinou ve smyslu § 183 odst. 1 tr. zákoníku, je třeba mu dát za pravdu, nicméně jde o jiný dokument ve smyslu tohoto ustanovení, což je vyjádřeno i v právní větě ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně. Byť se obviněný snažil dále naznačit, že posuzovaná e-mailová komunikace nebyla dokumentem uchovávaným v soukromí, z uvedeného je patrné, že je tomu právě naopak, a proto obviněný svým jednáním porušil tajemství e-mailových zpráv jiného uchovávaných v soukromí tím, že je zpřístupnil třetí osobě. Právní kvalifikace skutku podle § 183 odst. 1 tr. zákoníku je proto zcela přiléhavá.

29. Přiléhavou je však rovněž užitá právní kvalifikace podle § 230 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Podle tohoto ustanovení se posoudí jednání toho, kdo získá přístup k počítačovému systému nebo k nosiči informací a neoprávněně užije data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací.

30. Objektem této základní skutkové podstaty je především integrita a dostupnost počítačových dat a systémů, která je chráněna před neoprávněnými zásahy do dat uložených v počítačovém systému či na nosiči informací, jež mohou mít vliv na jejich existenci, kvalitu, správnost atd. (viz ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1881).

31. Dále je nutné zdůraznit, že pro naplnění nejen této, ale i jiné alternativy podle § 230 odst. 2 tr. zákoníku není zapotřebí neoprávněné získání přístupu k počítačovému systému nebo k nosiči informací. Nezáleží ani na důvodu, který vedl k získání přístupu (může to být náhoda, plnění pracovních úkolů, využití počítače pro zábavu, odcizení nosiče informaci atd. (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2015, sp. zn. 7 Tdo 731/2015). Na rozdíl od základní skutkové podstaty vymezené v § 230 odst. 1 tr. zákoníku tak není z hlediska citované druhé základní skutkové

podstaty relevantní ani to, zda pachatel překonal bezpečnostní opatření, jak v dovolání uváděl obviněný. Základní skutková podstata uvedená v § 230 odst. 2 tr. zákoníku dále neobsahuje ani znak v podobě úmyslu způsobit škodu, jinou újmu, získat prospěch, ani nevyžaduje, aby došlo k takovému účinku. Úmysl způsobit jinému škodu nebo jinou újmu nebo získat sobě nebo jinému neoprávněný prospěch je tzv. zvlášť přitěžující okolností stanovenou až v dalších odstavcích.

32. Ačkoliv se může s ohledem na skutková zjištění učiněná v trestní věci přezkoumávané Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 3. 4. 2019, sp. zn. 8 Tdo 282/2019, zdát, že odkaz odvolacího soudu na toto rozhodnutí není přiléhavý, je třeba zohlednit tu skutečnost, že podobnost těchto trestních věcí je spatřována z hlediska právní kvalifikace v tom směru, že oba skutky byly shodně posouzeny podle § 183 odst. 1 tr. zákoníku, a to v jednočinném souběhu s trestným činem podle § 230 tr. zákoníku. Nejvyšší soud konstatuje, že trestní věc řešená v citovaném rozhodnutí se s nyní přezkoumávanou věcí shoduje v tom, že šlo rovněž o neoprávněné porušení tajemství jiného dokumentu (e-mailové zprávy) uchovávaného v soukromí zpřístupněním třetí osobě. Pouze s ohledem na odlišnosti ve skutkových zjištěních – překonání bezpečnostní překážky, způsobení újmy – bylo jednání pachatele ve věci, v níž Nejvyšší soud rozhodl výše citovaným usnesením, posouzeno mimo jiné podle § 230 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Jestliže tedy obviněný tvrdil, že v odkazované trestní věci šlo o daleko závažnější jednání, když došlo k překonání bezpečnostního opatření a způsobení újmy poškozenému, pak právě s ohledem na tyto zmíněné odlišné skutkové okolnosti došlo k použití jiné základní skutkové podstaty trestného činu podle § 230 tr. zákoníku, a navíc i jeho kvalifikované skutkové podstaty.

33. Nejvyšší soud vzhledem k uvedenému tedy uzavírá, že získal-li obviněný přístup do e-mailové schránky poškozeného P. H., resp. k e-mailové komunikaci mezi tímto poškozeným a V. P., třebaže se tak stalo náhodou, a taková data, kterými ve smyslu tohoto ustanovení jsou i data obsažená v elektronické poště, v různých elektronických komunikačních aplikacích, jako je například Skype, WhatsApp, Messenger atd. (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2017, sp. zn. 4 Tdo 258/2017), neoprávněně užil, tj. bez dovolení s nimi nakládal, tím, že je zpřístupnil třetí osobě, svědku J. H., naplnil tím všechny znaky posuzovaného trestného činu podle § 230 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, jakož i trestného činu podle § 183 odst. 1 tr. zákoníku, a to včetně znaku úmyslného zavinění.

34. Pouze pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že jednočinný souběh trestného činu porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí podle § 183 tr. zákoníku a trestného činu neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 tr. zákoníku je možný (viz např. ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1509).

35. Následně se Nejvyšší soud zabýval námitkou, v níž bylo tvrzeno, že obviněný přeposláním e-mailové komunikace svému nadřízenému J. H. plnil oznamovací povinnost ve smyslu § 249 odst. 1 zákoníku práce, čímž „rozporoval trestnost“ svého jednání.

36. Podle § 249 odst. 1 zákoníku práce je zaměstnanec povinen počínat si tak, aby nedocházelo k majetkové újmě (dále jen „škoda“), nemajetkové újmě ani k bezdůvodnému obohacení. Hrozí-li škoda nebo nemajetková újma, je povinen na ni upozornit nadřízeného vedoucího zaměstnance.

37. Z druhé věty citovaného ustanovení je zjevné, že oznamovací povinnost má zaměstnanec vůči svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci až v případě, jestliže vznik škody hrozí. V daném případě přitom žádná taková škoda nehrozila. O přestupu poškozeného P. H. ke konkurenční společnosti svědek J. H., nadřízený obviněného, věděl, neboť ho o tom poškozený informoval, přičemž jak vyplývá z výpovědi jmenovaného svědka u hlavního líčení, tuto skutečnost sdělil i samotnému obviněnému. Navíc, a to je důležité, ani z obsahu předmětné e-mailové komunikace

nevyplývají takové skutečnosti, které by představovaly hrozící škodu pro společnost, v níž byl obviněný zaměstnán. Pouhé dojednání nového pracovního poměru poškozeného u konkurenční společnosti neznamená, že by hrozila společnosti S. S. škoda např. v podobě vyzrazení obchodního tajemství apod. Ostatně takovým způsobem obviněný ani neargumentoval. Tvrzení o splnění oznamovací povinnosti považuje Nejvyšší soud i s ohledem na formulaci zprávy, kterou obviněný doprovodil obsah přeposílané e-mailové komunikace, za účelové, neboť nepůsobí dojmem, že by chtěl svého nadřízeného upozornit na „hrozící škodu“. Za těchto okolností nebylo možno dovodit naplnění žádné z okolností vylučujících protiprávnost činu obviněného (v jeho pojetí trestnost).

38. V neposlední řadě se Nejvyšší soud vyjádří k námitce, že soudy nižších stupňů nepřistoupily k uplatnění zásady subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku pro nízkou společenskou škodlivost posuzovaného skutku, když podle obviněného mohlo jít nanejvýš o občanskoprávní spor.

39. Nejvyšší soud k tomu uvádí, že trestným činem je podle trestního zákoníku takový protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně (§ 13 odst. 1 tr. zákoníku). Zásadně tedy platí, že každý protiprávní čin, který vykazuje všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným činem a je třeba vyvodit trestní odpovědnost za jeho spáchání. Tento závěr je však v případě méně závažných trestných činů korigován použitím zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Tím je vyjádřen princip použití trestního práva jako *ultima ratio*, z nějž vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné. Zásadu subsidiarity trestní represe však nelze interpretovat tak, že by i v případech dostatečně společensky škodlivých mohla trestní odpovědnost nastoupit až po vyčerpání všech jiných dostupných právních prostředků. Princip *ultima ratio* totiž nelze vykládat v tom smyslu, že trestní postih závisí pouze na tom, zda byly či nebyly, případně mohly být a jakým způsobem, uplatněny i mimotrestní právní prostředky, neboť ho ani u vztahů, které mají soukromoprávní základ a kterým trestní zákoník poskytuje i trestněprávní ochranu, nelze uplatňovat tak široce, aby to prakticky vedlo k negaci použití prostředků trestního práva jako nástroje k ochraně majetku, závazkových vztahů apod. Proto, pokud budou v daném případě dostatečně intenzivně naplněny formální znaky skutkové podstaty konkrétního trestného činu, a nepůjde-li tudíž o čin výjimečný, nedosahující určité míry společenské škodlivosti, je zároveň implicitně naplněna podmínka ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, že „nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu“.

40. Nejvyšší soud považuje za vhodné ještě doplnit, že ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku neznamená negaci formálního pojetí (definice) trestného činu, a to proto, že byť je trestný čin v ustanovení § 13 odst. 1 tr. zákoníku vymezen jako jednání protiprávní a trestné na podkladě formálních znaků trestného činu, je zároveň chápán jako souhrn takových znaků, které ho ve svém celku charakterizují jako čin společensky škodlivý, před nímž je třeba chránit společnost i jednotlivé fyzické a právnické osoby, neboť porušuje základní právní statky, na nichž je vybudována demokratická společnost. Zákonodárce tedy již vymezením konkrétní skutkové podstaty v trestním zákoníku pomocí zákonných znaků a trestní sazby stanovil, že při jejím naplnění v běžně se vyskytujících případech zásadně půjde o trestný čin. Neuplatnění trestní represe je tedy možné pouze za předpokladu, že posuzovaný skutek s ohledem na konkrétní zjištěné skutečnosti z hlediska dolní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty (viz stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, uveřejněné pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.).

41. V nyní posuzované trestní věci přitom nešlo o nějaký „hraniční“ případ, který by nevykazoval potřebnou míru společenské škodlivosti. Nejvyšší soud považuje za nutné na tomto místě zdůraznit,

že obviněný svým jednáním zasáhl do ústavně zaručeného práva zakotveného v čl. 13 Listiny základních práv a svobod, podle něhož „nikdo nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství jiných písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením.“ Nelze proto bagatelizovat jednání obviněného, jak činí obviněný, přičemž je třeba současně konstatovat, že se v daném případě nešlo o skutek, který by neodpovídal ani nejméně závažným běžně se vyskytujícím případům takových trestných činů, když znaky těchto skutkových podstat byly dostatečně intenzivně naplněny. Dovozoval-li obviněný nízkou společenskou škodlivost jeho jednání v důsledku porovnání s jednáním pachatele v trestní věci řešené Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 3. 4. 2019, sp. zn. 8 Tdo 282/2019, je možno toliko připomenout, že takové jednání, při kterém došlo k překonání bezpečnostního opatření a způsobení újmy poškozené ve smyslu § 230 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, našlo odraz v příslušné právní kvalifikaci, která byla odlišná od právního posouzení skutku obviněného v nyní přezkoumávané věci. Nejvyšší soud uzavírá, že vyvození trestní odpovědnosti a s tím spojený trestní postih obviněného J. O. byly proto zcela namístě.

42. Nepřiléhavá je i dovolací argumentace, v níž obviněný nejprve dovozuje možnost právního posouzení jeho skutku podle § 182 tr. zákoníku, avšak vzápětí s ohledem na jím provedený výklad dospívá k závěru opačnému. Jelikož ani soudy nižších stupňů nepřistoupily k užití tohoto ustanovení, je zcela bezpředmětné zabývat se blíže zmíněnými námitkami. Pouze ve stručnosti je možno uvést, že skutková podstata trestného činu porušení tajemství dopravovaných zpráv podle § 182 tr. zákoníku dopadá na případy, při nichž dochází k porušení tajemství zpráv přepravovaných, tedy takových, které jsou teprve posílány, jak vyplývá již ze samotného názvu této skutkové podstaty, čehož si je ostatně vědom i sám obviněný.

43. Nejvyšší soud na závěr uvádí, že stejné námitky uplatnil obviněný i v řízení před odvolacím soudem. Ačkoliv byla reakce na ně v odůvodnění napadeného rozsudku odvolacího soudu velmi stručná, podstatný je závěr, že argumentace obviněného nebyla přiléhavá. Nejvyšší soud proto vzhledem ke všemu výše uvedenému uzavírá, že napadený rozsudek Krajského soudu v Praze, ani jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Berouně netrpí vytýkanými vadami, a zásah ze strany Nejvyššího soudu tak není namístě.

44. Nejvyšší soud proto rozhodl o dovolání obviněného tak, že jej odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. v neveřejném zasedání v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.